

ÎNCHEIERE

14 noiembrie 2018

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

președintele completului, judecătorul
judecătorii

Svetlana Filincova
Dumitru Visternicean
Nicolae Craiu

examinând admisibilitatea recursului declarat de Vitalie Șincari, Roman Pintilei, Ioan Grigoraș, Nicolae Vladimir Mihăiescu, prin intermediul avocatului Ilie Ceban,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Polina Ceastuhina, Artiom Zavadovschi, Rodion Gavrilov și Vitalie Sprînceană împotriva lui Vitalie Șincari, Roman Pintilei, Ioan Grigoraș, Nicolae Vladimir Mihăiescu cu privire la recunoașterea ca fiind responsabili de instigare la discriminare pe sex, opinie publică și orientare sexuală, încălcarea obligației de a nu-și exprima sau manifesta public preferințele politice, interzicerea încălcării a drepturilor prin discursuri instigatoare la discriminare și încasarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 06 iunie 2018 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost admis apelul declarat de Polina Ceastuhina, Artiom Zavadovschi, Rodion Gavrilov și Vitalie Sprînceană, prin intermediul avocatului Doina Ioana Străisteanu, fiind casată hotărârea din 15 decembrie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, și pronunțată o nouă hotărâre de admitere a acțiunii,

c o n s t a ț ă:

La 13 martie 2017 reprezentantul Polinei Ceastuhina, a lui Artiom Zavadovschi, Rodion Gavrilov și Vitalie Sprînceană, avocatul Doina Ioana Străisteanu a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Vitalie Șincari, Roman Pintilei, Ioan Grigoraș, Mihăiescu Nicolae Vladimir cu privire la recunoașterea ca fiind responsabili de instigare la discriminare pe sex, opinie publică și orientare sexuală, încălcarea obligației de a nu-și exprima sau manifesta public preferințele politice, interzicerea încălcării a drepturilor prin discursuri instigatoare la discriminare și încasarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii a indicat, că în ziua de 04 noiembrie 2016, în ajunul alegerilor prezidențiale, pârâtii, preoți ai cultului religios Mitropolia Chișinăului și a întregii Moldove, au susținut o conferință de presă în care au instigat la ură și discriminare față de femei, față de cei ce au o anumită viziune politică, precum și față de homosexuali.

În discursul său, pârâtul Nicolae Mihăiescu a menționat că „... Mă adresez către toți cetățenii Republicii Moldova, enoriașii care frecventează sfintele biserici... Sfânta biserică are, cu totul o altă misiune. Ea supraveghează latura morală și religioasă a întregii societăți. Biserica mai are o sfântă datorie de a lămuri oamenii pe cine să voteze și să ofere încredere acelor candidați care promovează valorile poporului”. Totodată, Nicolae Mihăiescu a acuzat candidata în alegerile prezidențiale, Maia Sandu, afirmând că „Avem de ales un președinte din două candidaturi. Un creștin sau un necreștin. Un patriot sau un nepatriot. Da, anume așa, pentru că anume așa s-au plasat cele două candidaturi. Anume așa s-au stratificat, prin fapta lor, prin vorba lor, prin activitatea lor. Despre atitudinea unui candidat, Igor Dodon, pe care-l credem creștin și patriot, nu o să vorbesc mult, pentru că e normal să ai o atitudine față de biserică, credință și valorile naționale, așa cum o are el. Regulat se împărtășește, frecventează biserica, este prieten al bisericii. Dar, despre atitudinea dnei Sandu, al doilea candidat care aspiră la funcția de președinte... Atitudinea ei față de moralitatea creștină, față de curățenia sufletească, față de tot ce este sfânt, pare să fie abătută mult de la axa normalității. Anume asta ne-a scos din casele noastre, ca să venim să ne împărtășim cu îngrijorarea noastră cu dumneavoastră”. De asemenea, Nicolae Mihăiescu, a declarat că „...Maia Sandu în 2013 a introdus în bibliotecile școlare o carte foarte nocivă printre copii și elevi, enciclopedia care se numea, Viața sexuală, și a refuzat să o retragă după numeroase proteste”. La fel, a afirmat că, în august 2014, Maia Sandu ar fi interzis rugăciunea de la începutul anului școlar, declarând că „... Ce-i împiedica acestei femei agheasma cu care se stropesc elevii? De ce a dat dispoziția să fie anulată această tradiție?”. După aceste declarații, pârâtul Nicolae Mihăiescu a amintit că aceasta a lucrat în cadrul Ministerului Economiei în perioada comunistă, că a participat la adoptarea deciziei de concesionare a Aeroportului Internațional Chișinău, precum și faptul că a votat „furtul veacului”. Mai mult ca atât, în discursul său, pârâtul Nicolae Mihăiescu a amenințat credincioșii că dacă o votează pe Maia Sandu își asumă: „multă osândă și mare păcat în fața lui Dumnezeu. Dânsa este primul candidat din istoria Moldovei care este susținută public de activiștii homosexuali, de lesbiene, de bisexuali și de transsexuali. Să știți că nimic nu e surprinzător. Ea a declarat public că societatea trebuie să tolereze aceste grupări... ”.

Pârâtul Ioan Grigoraș, a avut un discurs asemănător, acesta a declarat că: „Dacă cineva va spune că noi acum facem politică, va fi o greșeală a minții lor... Pe mine mă doare ce se întâmplă. În anii 1990-1994 am fost deputat în Parlament. Atunci am votat independența, dar nu am socotit că vor fi așa urmări. Sunt aici pentru că răspund de sufletele celor care sunt creștini. Iar Moldova e creștină...”.

Pârâtul Roman Pintilei a afirmat că: „Comportamentul ei politic îmi dă temei să o bănuiesc de fundamentalism liberal, adică samavolnicie. Nu am auzit-o să-și exprime îngrijorarea față de copii, educația creștinească, dar dimpotrivă, a lăsat școala în mâinile minorităților sexuale cu acea carte. Ca mulțumire, homosexualii și lesbienele o susțin la alegeri. Stimați creștini, fiți atenți cu cine votăm”.

De altfel, pârâtul, Mihăiescu Nicolae, a declarat că: „...Dacă la 40 de ani nu are familie și copii, acest lucru ne vorbește despre faptul că bobul este sterp. Deși sunt problemele dnei, s-a descurca ea cu ele... Da, undeva mă îngrijorează și viața ei personală. Rodul activității mele, a dumatiale, trebuie să se soldeze cu un.... rezultat.

Așa cum nu găsim rodul stăruințelor ei, am zis că e un bob sterp. Lumea zice că ea nu va închide biserici pentru că ea se duce la biserică. Eu nu am văzut-o. Dar, și la școală a fost, dar le-a închis... Dacă un politician ca Maia Sandu își permite să risipească tot ce zidim noi cu sutele de ani, credeți că trebuia să tac? Eu nu mă amestec în politică. Eu le spun oamenilor cu cine să voteze, dar nu fac politică. Dacă aș tăcea, înseamnă că aș fi părtaș cu un candidat și cu viziunile lui păcătoase”.

Aceste declarații au fost susținute și de către ceilalți pârâți. Mai mult, ei au afirmat că vor face asemenea îndemnări și la biserică în cadrul slujbelor religioase. În acest sens, precizează că, pârâțul, Mihăescu Nicolae a afirmat că: „...duminică voi îndemna oamenii să voteze corect. Un președinte creștin. Da, dacă zic ca oamenii să nu voteze cu Maia Sandu, rezultă că îi îndemn să voteze pentru Igor Dodon”.

În contextul celor expuse, reclamanții au susținut că prin declarațiile lor, pârâții și-au exprimat public opțiunea politică față de un candidat la funcția de președinte, fiind în acest sens încălcate prevederile art. 15 alin. (2) din Legea nr. 125-XVI privind libertatea de conștiință, de gândire și de religie. De asemenea, pârâții au stigmatizat toate femeile care la vârsta de 40 de ani nu sunt căsătorite sau nu au copii. În acest sens, menționează că adresarea „bob sterp” servește motiv de violență în familie, umilintă și discriminare față de femei. În această ordine de idei, menționează că exercitarea dreptului la libertatea de exprimare nu poate legaliza și justifica declarații sexiste, homofobe, antisemite și defăimătoare.

Astfel, potrivit reclamanților, libertatea de exprimare urmează să respecte anumite limite, inclusiv cele statuate în art. 32 din Constituție și art. 10 din CEDO. Intenția pârâților, care dețin funcții importante în cadrul cultului religios Mitropolia Chișinăului și a întregii Moldove, a fost de a răspândi ură față de o femeie politician prin asocierea cu comunitatea LGBT, de a răspândi ură față de oricare femeie care nu este căsătorită și care nu are copii, precum și de răspândi idei homofobe prin asocierea candidatei la prezidențiale, Maia Sandu, cu minoritățile sexuale, în care scop pârâții au utilizat declarații ce au dezbinat societatea în creștini și necreștini, în femei bob sterp și celelalte femei, în păcătoși și necinstiți.

În așa mod, prin cererea de chemare în judecată s-a solicitat recunoașterea pârâților responsabili de instigare la discriminare pe criterii de sex, opinie politică și orientare sexuală; recunoașterea pârâților responsabili de încălcarea obligației de a nu-și exprima sau manifesta public preferințele politice; interzicerea pârâților de a încălca în continuare drepturile prin discursuri care incită la discriminare, precum și compensarea cheltuielilor de judecată.

Prin hotărârea din 15 decembrie 2017 a Judecătoria Chișinău, sediul Centru, acțiunea Polinei Ceastuhina, Artiom Zavadovschi, Rodion Gavrilov și Vitalie Sprînceană, a fost respinsă ca nefondată.

Prin decizia din 06 iunie 2018 a Curții de Apel Chișinău, a fost admis apelul declarat de Polina Ceastuhina, Artiom Zavadovschi, Rodion Gavrilov și Vitalie Sprînceană, prin intermediul avocatului Doina Ioana Străisteanu, fiind casată hotărârea din 15 decembrie 2017 a Judecătoria Chișinău, sediul Centru, și pronunțată o nouă hotărâre de admitere a acțiunii. S-au recunoscut Vitalie Șincari, Roman Pintilei, Ioan Grigoraș, Nicolae Vladimir Mihăiescu responsabili de instigare la discriminare pe sex, opinie politică și orientare sexuală. S-au

recunoscut Vitalie Șincari, Roman Pintilei, Ioan Grigoraș, Nicolae Vladimir Mihăiescu responsabili de încălcarea obligației de a nu-și exprima sau manifesta public preferințele politice. S-a interzis lui Vitalie Șincari, Roman Pintilei, Ioan Grigoraș, Nicolae Vladimir Mihăiescu încălcarea în continuare a drepturilor prin discursuri instigatoare la discriminare.

Pentru a decide astfel, instanța de apel a reținut că diferența de tratament este discriminatorie dacă nu există o justificare obiectivă și rezonabilă adică, dacă nu urmărește un scop legitim sau dacă nu există un raport rezonabil de proporționalitate între mijloacele folosite și scopul urmărit pentru a fi realizat. De altfel, în cazul în care diferența de tratament este bazată pe gen sau orientare sexuală, marja de apreciere este restrânsă și în această situație principiul proporționalității nu numai impune ca măsura aleasă să fie adecvată în general pentru atingerea scopului urmărit.

Astfel, relatările făcute de către pârâți la 04 noiembrie 2016, în ajunul alegerilor prezidențiale, nu se încadrează în limitele stabilite de Legea cu privire la libertatea de exprimare, or acestea prezintă semne ale instigării la discriminare pe sex, opinie politică și orientare sexuală.

De altfel, instanța de apel a reținut că instigarea la discriminare se situează la granița exercițiului câtorva drepturi fundamentale: dreptul la libertatea de expresie, dreptul la libertatea de gândire, conștiință și religie, precum și interzicerea generală a discriminării și promovarea principiului toleranței și respectul pentru demnitatea egală a tuturor ființelor umane, drepturi fundamentale considerate elemente de temelie în orice societate democratică. Reglementarea discursului instigator la ură se înscrie în nevoia societăților democratice de a preveni și sancționa toate formele de expresie care răspândesc, instigă, promovează sau justifică ura bazată pe intoleranță.

La 03 septembrie 2018, Vitalie Șincari, Roman Pintilei, Ioan Grigoraș, Nicolae Vladimir Mihăiescu, prin intermediul avocatului Ilie Ceban, au contestat cu recurs decizia din 06 iunie 2018 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea acesteia și menținerea hotărârii din 15 decembrie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru.

În motivarea recursului a invocat faptul că instanța de apel a aplicat eronat normele de drept material, nu a constatat și elucidat pe deplin circumstanțele importante pentru soluționarea pricinii, a apreciat arbitrar probele prezentate de către participanții la proces, iar concluziile instanței sunt în contradicție cu circumstanțele pricinii.

La 12 noiembrie 2018, Polina Ceastuhina, Artiom Zavadovschi, Rodion Gavrilov și Vitalie Sprînceană, prin intermediul avocatului Doina Ioana Străisteanu au depus referință, solicitând a considera inadmisibilă cererea de recurs înaintată de Vitalie Șincari, Roman Pintilei, Ioan Grigoraș, Nicolae Vladimir Mihăiescu, prin intermediul avocatului Ilie Ceban.

Analizând temeiurile invocate în cererea de recurs în raport cu materialele pricinii și prevederile legale, Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de Vitalie Șincari, Roman Pintilei, Ioan Grigoraș, Nicolae Vladimir Mihăiescu, prin intermediul avocatului Ilie Ceban, este neîntemeiat și urmează a fi declarat inadmisibil, din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 434 din Codul de procedură civilă, termenul de declarare a recursului este de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale. Alineatul (2) al aceluiași articol prevede că termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Potrivit materialelor cauzei, decizia Curții de Apel Chișinău a fost pronunțată la 06 iunie 2018, fiind expediată participanților la proces la 10 iulie 2018 (f.d. 155, vol. I), însă la materialele cauzei nu se regăsesc înscrisuri care să demonstreze momentul recepționării acestora de către participanții la proces. Astfel, având în vedere faptul că recursul declarat împotriva deciziei din 06 iunie 2018 a Curții de Apel Chișinău a fost înregistrat la 03 septembrie 2018, în conformitate cu art. 434 din Codul de procedură civilă, acesta se consideră declarat în termen.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) din Codul de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural prevăzute de art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

În conformitate cu art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

În conformitate cu art. 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, în cazul în care se constată existența unuia din temeiurile prevăzute la art. 433, completul din 3 judecători decide în mod unanim, printr-o încheiere motivată irevocabilă, asupra inadmisibilității recursului. Încheierea se emite conform prevederilor art. 270 și nu conține nici o referire cu privire la fondul recursului.

Dat fiind faptul că temeiurile de declarare a recursului împotriva deciziei curții de apel, prin prisma prevederilor secțiunii a 2-a a capitolului XXXVIII al din Codul de procedură civilă, sunt strict delimitate de art. 432, Completul reține că reieșind din prevederile art. 437 alin. (1) lit. f) din Codul de procedură civilă, în sarcina recurentului este impusă obligația delimitării esenței, temeiului și argumentării acelei/acelor încălcări esențiale și/sau a acelor circumstanțe ce indică la aplicarea eronată a normelor de drept material sau procedural, și care ar dicta necesitatea declarării recursului ca fiind admisibil.

În speță, însă criticile invocate de recurenți nu pot duce la admisibilitatea recursului, or, acestea nu pot fi reținute prin prisma art. 432 din Codul de procedură civilă, în condițiile în care se insistă în mod exclusiv asupra reaprecierii circumstanțelor cauzei, în detrimentul evidențierii ilegalității soluției instanței de apel. În acest context este de menționat faptul că recursul exercitat conform secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia în fapt.

Acest fapt denotă caracterul declarativ al recursului, fiind lipsit de esență, care evidențiază simplul fapt al dezacordului recurenților cu soluția dată de instanța de apel, precum și lipsa temeiurilor legale de declarare a recursului, având în vedere faptul că, rolul exclusiv al recursului este de a asigura efectuarea unui control de legalitate a deciziei atacate în baza temeiurilor legale de declarare a recursului strict prevăzute de art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

Abordarea recurenților, în speță, însă evidențiază în mod clar dezacordul acestora cu soluția dată de instanța de apel, iar argumentele recursului nu permit

identificarea omisiunilor sau erorilor care ar impune declararea acestuia ca fiind admisibil.

Prin prisma jurisprudenței CtEDO, recursul trebuie să fie efectiv, adică să fie capabil să ofere îndreptarea situației prezentate în cerere, să posede puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri, trăsătură distinctivă care nu este evidențiată în cererea de recurs declarată de Vitalie Șincari, Roman Pintilei, Ioan Grigoraș, Nicolae Vladimir Mihăiescu, prin intermediul avocatului Ilie Ceban.

Astfel, Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție constată lipsa temeiurilor care ar dicta necesitatea declarării recursului ca fiind admisibil.

În conformitate cu art. 270, 431 alin. (2), art. 433 lit. a) și art. 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Se consideră inadmisibil recursul declarat de Vitalie Șincari, Roman Pintilei, Ioan Grigoraș, Nicolae Vladimir Mihăiescu, prin intermediul avocatului Ilie Ceban.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
Judecătorul

Svetlana Filincova,

Judecătorii

Dumitru Visternicean,

Nicolae Craiu